

ETS Turf Tour

Ter gelegenheid van een conferentie samen iets bekijken is een goed gebruik. Na afloop van de 1st European Turfgrass Society (ETS) Conference in Pisa nam ongeveer de helft van de congresgangers plaats aan de excursie, de Turf Tour. Bezocht werden: een graszodenkweekbedrijf, een hybride sportveld en een glastuinder die Bermuda-grasplantjes opkweekt in minicontainers.

Auteur: Broer de Boer

De grasplant ontwikkelt zich uitstekend onder de geconditioneerde omstandigheden in de kas

Aan de kant is duidelijk het verschil tussen de kunststof en de hybride zode te zien

Bindi Secundo was ons eerste excursiedoel. Dit bedrijf levert onder de productnaam Pratopronto graszoden voor tuinen, parken en sportvelden. Daarbij werkt ze nauw samen met de agrarische universiteit in Pisa. Medewerkers van het bedrijf hadden een vijftiental plotjes met zoden van verschillende grassoorten voor de excursiegangers klaargelegd. Naambordjes naast de graszoden vermeldden, naast enkele voor Nederlandse begrippen bekende namen, ook een aantal Bermudagrass-hybriden (Cynodon Dactylon) zoals de Tiffway en de Santa Ana, maar ook een aantal Zoysia-soorten zoals de Scorpio en de Aries. In subtropische gebieden, zoals in Florida tref je op de greens de Stenotaphrum secundatum uit de Poaceae-familie aan, in het Engels ook Augustine grass of Buffalo Grass genoemd. Ook dit grassoort konden we zien en voelen! Ook dit is een zogenaamd warm season grass, dat met haar rhi-zomen een dik tapijachtige grasmat vormt. Met de brede, vlakke bladen onderdrukt dit gras de meeste onkruiden en andere grassen. Het is heel bijzonder om te horen hoe zo'n internationaal gezelschap elkaar bijpraat over die verschillende

grassoorten. Voor enkelen van ons was het een eyeopener, dat het stekken van gras een alternatief vormt voor zaaien! Graszodenkweker Bindi Secundo rolt de graszoden kort voor het moment van transport naar de klant met machines op. De maximale capaciteit daarvan is 1.000 m² per uur. Het bedrijf levert de graszoden in een standaardmaat van 250 bij 40 cm. Hiervan laden ze ongeveer 50 m² op een pallet. Het bedrijf beschikt ook over zodenoproller die stroken van 60 centimeter breedte over een maximale lengte van 40 meter verwerkt!

Hybride sportveld

Een fikse regenbui dreef het gezelschap vanaf de akkers bij Bindi Secundo de bussen weer in. Reikhalzend keek het excursievolk uit naar het bezoek aan een hybride sportveld op het sportcomplex bij Tirrenia, tussen Pisa en Livorno. Naast sportvelden beschikt dit sportcomplex ook over golf- en tennisbanen waar regelmatig Italiaanse topsporters trainen. Uiteraard ging het hier niet om een sportveld dat was in gezaaid met hybride grassoorten, maar om een wedstrijdveld dat een

Plotjes met graszoden bij Bindi Secundo, leverancier van graszoden.

zode heeft die bestaat uit een mengsel van Engels raai en kunststof vezels. Het 'Zoiets kan nooit wat zijn', was de veel uitgesproken mening van de (g)rasdeskundigen. Maar nieuwsgierig waren ze wel! Maar ik moet toegeven: als je op de grasmatt staat, onderscheidt een hybride sportveld zich voor de neus van je schoen nauwelijks van een "echt" grasveld. Bij een blik over het veld echter zie je naast maai-banen echter ook duidelijk de contouren van de kunststofstroken. Achter de doellijn, in één van de hoeken, was het "tapijt" voor ons opgerold. Hierdoor kregen we zicht op een -beperkte-doorworteling van de onderkant van kunststof-grasmatt en de perforaties die zorgen dat het regenwater kan weglopen naar de ondergrond. De fieldmanager vertelde het volgende: "Elke week speelt men acht tot tien uur rugby en voetbal op dit veld. De -groene- polyethyleen grasmatt ligt op een zandbed. Daaronder bevindt zich een drainagesysteem. Het constructiesysteem van deze kunststof grasmatt wijkt alleen qua vezel-lengte af van traditionele kunststof grasmatten. De vezels zijn hier aanzienlijk langer om ruimte te bieden aan de invullaag, waarin het gras moet

Een hoek van het hybride sportveld was speciaal voor ons opgerold

groeien. De invulling van de kunststof grasmatt vindt plaats met rubbergranulaat, kokosvezels kurk en zand. Hierbij gebruiken we aanzienlijk minder rubber dan bij een traditionele kunststof grasmatt. In dit mengsel kunnen we gewoon (door)zaaien." En dat blijkt wel eens nodig, gezien de vele plekken met "jong" gras. Op een aantal ontbrak de grasbedekking, maar volgens de fieldmanager maakt dat voor de bespeelbaarheid en de veiligheid nauwelijks uit. Veel gras-experts spraken hun zorgen uit over het substraat, waarin men het gras zaait. Dat zou wel eens schimmelgevoelig kunnen blijken te zijn. En natuurlijk mag je zo'n hybride sportveld nooit, nee nooit, te kort maaien!

Zuinig met graszaad

Op de ondernemersbeurs in het conferentieoord hadden we met de noviteit al kennisgemaakt: een pootmachine voor grasplantjes. Het kweekbedrijf Agriocola Pacini, met ondermeer een kweekkas van circa drie hectare, wilde ons ook de werking demonstreren. Het tuinbouwbedrijf produceert jaarlijks 60 miljoen plantjes in microcontainers, verdeeld over 23 soorten zoals sla, courgettes, tomaten en Cynodon Dactylon, één van de warm season grasses die we eerder bij Bindi Secundo ook zagen. Bij kweekbedrijf Agriocola Pacini kregen de excursiegangers een alternatief te zien voor zaaien en stekken van gras. De ondernemer ontwikkelde het Erbavoglio-systeem, waarmee grasplanten vanuit microcontainers in de volle grond gepoot kunnen worden. De ondernemer had een Nederlander kunnen zijn, want hij ging erg zuinig -maar wel geautomatiseerd!- om met zijn graszaad. Een vacuümsysteem zuigt steeds één graszaadje voor de opening van een dunne holle naald. Zo wordt het Bermudagrass zaadje voor zaadje in een microcontainer van enkele cc's gestopt. Enkele tientallen microcontainers vormen samen een tray, waarin de graszaadjes zich onder geconditioneerde omstandigheden in de kas tot

Het allereerste prototype van de pootmachine

grasplanten ontwikkelen. Bij deze kweekmethode voorziet men de grasplantjes van de benodigde nutriënten om een snelle groei van wortels, rhizomen en stolonen te bewerkstelligen.

In ons land in 2030?

Om het potentieel te demonstreren werden enkele trays met grasplantjes op de pootmachine geplaatst en startte men de zelfrijdende gras-pootmachine. De graspolletjes worden geautomatiseerd uit de microcontainers gedrukt, vallen in een ondiepe voor in de grond, waarna twee schuinstaande loopwielen het graspolletje aandrukken en aanaarden. Manager Del Viva vertelde dat ze met de nieuwste zelfrijdende versie van de pootmachine (zie www.erbavogliosystem.com) met twee man ongeveer één hectare per dag inplanten. Hoe hoger de plantdichtheid hoe sneller de grond volledig bedekt is. We kregen te horen dat op grotere oppervlaktes als voetbalvelden en greens bij een plantdichtheid van tien planten per vierkante meter het onder de Italiaanse omstandigheden het mogelijk is om binnen zes weken het veld volledig bedekt te hebben met Bermudagrass. "Een bijzonder goed bruikbaar systeem voor warm season grasses", was het commentaar van mijn buurman in de bus op de terugweg naar de hotels, "maar op dit moment minder geschikt voor gebruik in Nederland. Maar aangezien de klimaatsverandering over enkele tientallen jaren jullie waarschijnlijk ook een mediterraan klimaat bezorgt, kan deze techniek en dit grassoort op termijn best eens interessant worden voor de Nederlandse turfgrass industry." Zo eindigde voor ons met een knipoog naar de toekomst de leerzame ETS-conferentie en de Turfgrass-tour.